

NDRLNDSE REIS OPERA

Regisseur Laurence Dale: "Deze opera gaat over relaties"

Hoe de kunst een verbond smeedt

Om de botsing van zogenaamd hoge en lage kunst kun je niet heen, in Ariadne auf Naxos. Maar die confrontatie is er volgens regisseur Laurence Dale vooral om ons de ogen te openen voor wat we als mensen gemeen hebben. "Tegenpolen worden in de muziek verenigd."

Ze zijn gebeeldhouwd uit piepschuim, maar zorgen voor een reusachtig effect. Een handvol goden, met Bacchus als het gevierde middelpunt, neemt in Ariadne auf Naxos bezit van het podium. De beelden zijn veel meer dan louter een groot gebaar, stelt regisseur Laurence Dale vast, terwijl hij liefkozend over het nep-marmer strijkt. "Dit zijn met recht epische stukken. Niet gebouwd om echt te lijken, maar op de theatrale ervaring." De eer gaat naar het decoratelier van de Nederlandse Reisopera. "Waar vind je vakmanschap als dit?"

Hij was blij weer in Enschede te kunnen zijn, amper een jaar na de première van 'zijn' Madama Butterfly. De Reisopera voelt inmiddels een beetje als thuis. "Er is wederzijds vertrouwen, wat de relatie zeer ten goede komt. En daar gedijen ideeën ook weer bij. Om nog maar te zwijgen van de toewijding die werkelijk iedereen hier aan de dag legt." In feite is het ook waar Ariadne auf Naxos in de kern om draait, in de opvatting van Laurence Dale. Stellig: "Dit is een opera over relaties".

Zeker, we zien een vonkende botsing tussen wat wel wordt gezien als hoge en lage kunst, in een burleske entourage. In het huis van een steenrijke kunstverzamelaar – de godenbeelden behoren tot zijn privé-collectie – wordt koortsachtig een feestprogramma voorbereid. Met een serieuze opera naar de mythe van Ariadne, een klucht in de beste traditie van de commedia dell'arte en vuurwerk als finale. Dale, grinnikend: "Zodat de avond in elk geval vrolijk eindigt, mocht de opera slaapverwekkend zijn." Wanneer op last van de gastheer opera en klucht in elkaar moeten worden geschoven, om de vuurwerkshow niet in gevaar te brengen, breekt de pleuris uit.

Een schoolvoorbeeld van het adagium 'wie betaalt, bepaalt', beaamt Dale. "Wie maakt uit wat kunst is, en wie betaalt ervoor? Wat stelt artistieke vrijheid werkelijk voor, als er subsidies en sponsoring in het spel zijn? Deze opera zit vol met dit soort vragen." Maar het is niet waar het werk in wezen over gaat. Neem het duet van Zerbinetta, de aanvoerster van de komedianten, en de Componist. Het brengt hun werelden volgens Dale op z'n minst dichterbij elkaar. De regisseur: "Ze zijn professionele rivalen, maar ontdekken wat ze hebben doorgemaakt en komen nader tot elkaar. Tegenpolen die door de muziek worden verenigd. Dankzij een bijna transcendente ervaring van liefde."

NDRLNDSE REIS OPERA

Caleidoscopisch

Niet voor niets was caleidoscopisch het sleutelwoord in de voorbereiding. En het stopwoord. Dale, quasi-schuldbewust: “De cast ging op een gegeven moment bijhouden hoe vaak ik het zei.” Dan weer serieus: “Het is echt een fundamenteel begrip, in de benadering van deze opera, maar ook van de kunstvorm in het algemeen. Hoe we muziek maken en erop reageren, dat is opera.” Er bestaat niet zoiets als één waarheid of oplossing, wil hij maar zeggen. “Dingen die het ene moment niet werken blijken het andere moment ideaal.”

De clash tussen serieuze opera en komedie, tussen ernst en luim, “die is er in dit werk, maar dient slechts de show.” Niet om opera als winnaar uit de bus te laten komen, maar als een uitwisseling tussen genres, culturen én mensen. Die elkaar uiteindelijk juist blijken aan te vullen. Dale: “Wat in de aanloop naar die feestavond nog een onmogelijke opgave leek draait uit op een gedenkwaardige gebeurtenis.”

Spiegel

De muziek speelt daarin een even cruciale als lastig te definiëren rol, volgens de regisseur. “Het effect van de muziek is dat de interactie en de onderlinge relaties worden gezuiverd en herijkt. De muziek brengt ze op een hoger niveau, doordat die raakt aan zowel goddelijkheid als menselijkheid.” En dat terwijl Richard Strauss er in eerste instantie weinig trek in had om het origineel uit 1912 vier jaar later nog eens onder handen te nemen. “Hij was met zijn hoofd nog bij *Die Frau ohne Schatten*, en verkeerde in heel andere, meer esotherische sferen.”

Laurence Dale is ervan overtuigd dat dat een stempel heeft gedrukt op de bewerking van Ariadne auf Naxos. En dan was het ook nog 1916: de wereld stond in brand. “Het is een mooie spiegel voor onze tijd en maatschappij, en hoe je als mensen met elkaar om gaat. Waarbij we voortdurend het conflict opzoeken, terwijl er veel méér is dat ons bindt. In die zin is Ariadne auf Naxos een tijdloze analyse van hoe belangrijk kunst is voor een samenleving.”

Waarbij van het publiek meer wordt verwacht dan toekijken. “De gasten van de mecenas zitten bovenop het creatieve proces, en op de conflicten en relaties die daardoor ontstaan. Al die crises waarvan ze getuige zijn vormen in wezen een nieuwe taak voor de toeschouwers. Mag je die op hun bordje leggen? Voor mij is dat geen vraag. Het is ook hun probleem.”

Ingrid Bosman

Info voor de redactie

Ariadne auf Naxos is vanaf 10 september te zien in Enschede (10/9), Utrecht (13/9), Leeuwarden (15/9), Rotterdam (17/9), Zwolle (20 + 22/9), Arnhem (24/9), Maastricht (27/9), Den Bosch (29/9), Den Haag (1/10) en Amsterdam (6 +8/10).

Voor meer info en interviewaanvragen: apeetersweem@reisopera.nl of 06 10 89 88 02

Bijlagen:

- portretten Laurence Dale - Foto: Marco Borggreve © Nederlandse Reisopera
- flyer Ariadne auf Naxos

www.reisopera.nl